กลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนผ่านกระบวนโรงเรียนต้นแบบสภานักเรียน ของโรงเรียนสระหลวงพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร*

STRATEGIES FOR PROMOTING DEMOCARCY IN SCHOOLS THROUGH THE STUDENT COUNCIL MODEL SCHOOL PROCESS OF SALUANG PITTAYAKHOM SCHOOL, UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE PHICHIT

ชนาธิป ศรีสวัสดิ์[1] และ พิทยา แสงสว่าง[2]

Chanathip Srisawat[1] and Pittaya Sangsawang[2]

[1-2]มหาวิทยาลัยนเรศวร

[1-2]Naresuan University, Thailand

[1]Corresponding Author's Email: Chanathip444@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันในการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ของโรงเรียนสระหลวงพิทยาคม และ 2) เพื่อพัฒนากลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยที่เหมาะสมในการเป็นโรงเรียนต้นแบบสภานักเรียน การดำเนินการแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันตามเกณฑ์การประเมิน 4 องค์ประกอบ และจัดทำร่างกลยุทธ์ด้วยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เลือกแบบเจาะจง จำนวน 11 คน ขั้นตอนที่ 2 เป็นการประเมินและตรวจสอบร่างกลยุทธ์ใน 4 ด้าน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบประเมินกลยุทธ์ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การประเมินตามเกณฑ์โรงเรียนต้นแบบสภานักเรียน ยังไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ จึงจัดทำร่างกลยุทธ์ด้วยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม นำมาสู่การสร้างกลยุทธ์เพื่อพัฒนางานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน 4 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาการดำเนินงานตามวิถีประชาธิปไตย กลยุทธ์ที่ 2 การยกระดับมาตรฐานการทำงานของสภานักเรียน กลยุทธ์ที่ 3 การขยายประสบการณ์ประชาธิปไตยสู่สังคม และกลยุทธ์ที่ 4 การสร้างภาคีเครือข่ายสนับสนุนประชาธิปไตย 2) ผลการตรวจสอบร่างกลยุทธ์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบกลยุทธ์ พบว่า กลยุทธ์ที่ 1 อยู่ในระดับมากที่สุด กลยุทธ์ที่ 2 อยู่ในระดับมากที่สุด กลยุทธ์ที่ 3 อยู่ในระดับมาก และ กลยุทธ์ที่ 4 อยู่ในระดับมากที่สุด ส่งผลให้กลยุทธ์ที่ได้

* Received 14 May 2026; Revised 25 May 2026; Accepted 25 September 2026

สามารถนำไปสู่การปฏิบัติ เพื่อนำไปพัฒนางานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ของโรงเรียนสระหลวงพิทยาคม สู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสภานักเรียนได้จริง

คำสำคัญ : กลยุทธ์, งานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน, โรงเรียนต้นแบบสภา

Abstract

This research aimed to 1) study the current state of democracy promotion activities at Saluang Pittayakom School and 2) develop appropriate strategies for promoting democracy as a model student council school. The research was conducted in two stages: Stage 1 involved studying the current situation based on a four-component evaluation criterion and drafting strategies through environmental analysis using a purposive sampling method with 11 respondents. Stage 2 involved evaluating and verifying the draft strategies in four areas with five experts. The research instrument used was a strategy evaluation form, and data was analyzed using mean and standard deviation statistics.

The findings revealed that 1) The evaluation based on the criteria for model student council schools did not meet the established criteria. Therefore, a draft strategy was developed through environmental analysis, leading to the creation of four strategies to develop democracy promotion activities in the school: Strategy 1 Developing democratic practices; Strategy 2 Raising the standards of student council work; Strategy 3 Expanding democratic experiences to the wider society; and Strategy 4 Building a network to support democracy. 2) Expert review of the draft strategies showed that Strategy 1 received the highest rating, Strategy 2 received the highest rating, Strategy 3 received a high rating, and Strategy 4 received the highest rating. This means the developed strategies can be implemented to develop democracy promotion activities at Saluang Pittayakom School, enabling it to become a true model student council school.

Keywords: Strategy, Promoting democracy in schools, Model school council.

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการ ผ่านสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ให้ความสำคัญกับผู้เรียนซึ่งเป็นทรัพยากรบุคคลและพลังสำคัญในการสืบทอดชาติ ศาสนา ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมการพัฒนาทรัพยากรบุคคลจึงเป็นภารกิจที่สำคัญ ซึ่งต้องการความร่วมมือจากหลายฝ่ายเพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป้าหมายของการพัฒนานี้ไม่เพียงแต่เน้นที่ความรู้และทักษะของผู้เรียน แต่ยังรวมถึงการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งเป็นความท้าทายที่สถานศึกษาภายใต้การดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องให้ความสำคัญและบริหารจัดการอย่างจริงจัง สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการสรรหาและจัดตั้งกลไกในการพัฒนาในทุกด้าน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของนักเรียนให้บรรลุเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งถือเป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558)

ด้วยความตระหนักถึงความสำคัญของเด็กและเยาวชนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานจึงกำหนดแนวทางในการพัฒนากิจกรรม “สภานักเรียน” ให้โรงเรียนได้นำไปปฏิบัติอย่างเป็น รูปธรรมมาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้บทบาทหน้าที่ความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย อันได้แก่ คารวธรรม สามัคคีธรรม ปัญญาธรรม รวมทั้งหลักธรรมาภิบาล การมีจิตอาสาและพัฒนาตนเอง ได้อย่างเต็มศักยภาพ อันส่งผลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ บนพื้นฐานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง พร้อมก้าวสู่ความเป็นสากลโดยอาศัยความร่วมมือของทุกภาคีเครือข่าย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2567)

เพื่อเป็นการยกย่องเชิดชูเกียรตินักเรียน ยกย่องเชิดชูเกียรตินักเรียน ครู ผู้บริหารโรงเรียนที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจดำเนินงาน กิจกรรมสภานักเรียน เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตสู่การพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืนทั้งในระดับโรงเรียน โกษะชีวิตสู่การพัฒนาสังคมอย่างยังยืนทั้งในระชุมชน และ ประเทศชาติ มีผลงานได้รับการยอมรับเป็นที่ประจักษ์ต่อสาธารณชนมาอย่างต่อเนื่อง สามารถเป็น แบบอย่างและเป็นเครือข่าย ช่วยสร้างเสริมความเข้มแข็งในการดำเนินงานสภานักเรียนให้แก่โรงเรียนอื่น ๆ ได้ จึงได้กำหนดให้มีการแข่งขัน โรงเรียนต้นแบบสภานักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2567)

โรงเรียนสระหลวงพิทยาคม มีการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนตามกรอบของการดำเนินงานฝ่ายกิจการนักเรียน มีดำเนินกิจกรรมและโครงการ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะกระบวนการ รู้และเข้าใจหลักการประชาธิปไตย สามารถดำรงตนอยู่ในโรงเรียนและสังคมได้อย่างสงบสุข การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนปัจจุบัน ยังคงมีปัญหาอยู่หลายประการ เช่น ระบบการจัดเก็บเอกสาร สภาพแวดล้อม การมีส่วนร่วมของนักเรียน การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น

ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน รวมทั้งการทำงานของนักเรียนเชิงระบบ เช่น การประชุมคณะกรรมการสภานักเรียน ผลงานดีเด่นด้านสภานักเรียน ยังพัฒนาไม่ได้เท่าที่ควร

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นในการศึกษาเพื่อกลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนผ่านกระบวนการโรงเรียนต้นแบบสภานักเรียนของโรงเรียนสระหลวงพิทยาคม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ทรงคุณวุฒิและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้แนวทางการดำเนินงานที่สามารถนำไปสู่การพัฒนาเชิงนโยบายและการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมที่เป็นประโยชน์โรงเรียนในระยะยาว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ในการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ของโรงเรียนสระหลวงพิทยาคม

2. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยเหมาะสมในการเป็นโรงเรียนต้นแบบสภานักเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง กลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนผ่านกระบวนโรงเรียนต้นแบบสภานักเรียน ของโรงเรียนสระหลวงพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. แหล่งข้อมูล

1.1 ผลการประเมินโรงเรียนต้นแบบสภานักเรียน ของโรงเรียนสระหลวงพิทยาคม จากสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ประจำปีการศึกษา 2568

1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร 2 คน ครูผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน 4 คน คณะกรรมการสภานักเรียน จำนวน 5 คน ของโรงเรียนสระหลวงพิทยาคม ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจสอบกลยุทธ์ ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน แบ่งเป็น ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารโรงเรียนต้นแบบสภานักเรียน จำนวน 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการดำเนินงานโรงเรียนต้นแบบสภานักเรียน จำนวน 2 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการจัดการศึกษาโรงเรียนต้นแบบสภานักเรียน จำนวน 1 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตารางวิเคราะห์ข้อมูลจากผลการประเมินโรงเรียนต้นแบบสภานักเรียน ของโรงเรียนสระหลวงพิทยาคม จากการประเมินแบบพิจารณารายละเอียด (Analytic Scoring rubrics)

2.2 การตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ค่า IOC คัดเลือกข้อคำถามตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป แบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านที่ได้ลงคะแนนความตรงเชิงเนื้อหาพร้อมข้อเสนอแนะ

2.3 แบบประเมินกลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนผ่านกระบวนการโรงเรียนต้นแบบสภานักเรียน ของโรงเรียนสระหลวงพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ให้กลุ่มเป้าหมายประเมินด้านความสอดคล้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ ด้านการใช้ประโยชน แบบมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมมีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากจากบัณฑิตวิทยาลัย นำไปให้สำนักงานเขตพื้นที่การมัธยมศึกษาพิจิตร เพื่อขอความอนุเคราะห์ขอข้อมูลการประเมินโรงเรียนต้นแบบสภานักเรียน ของโรงเรียนสระหลวงพิทยาคม จากสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ประจำปีการศึกษา 2568

3.2 ผู้วิจัยดำเนินงานประสานกับผู้ให้ข้อมูล โดยการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการการจัดทำร่างร่างกลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนผ่านกระบวนการโรงเรียนต้นแบบสภานักเรียน ของโรงเรียนสระหลวงพิทยาคม

3.3 ผู้วิจัยนำร่างกลยุทธ์ พร้อมส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ ไปถึงผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการประเมินร่างกลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนผ่านกระบวนการโรงเรียนต้นแบบสภานักเรียน ของโรงเรียนสระหลวงพิทยาคม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สรุปผลการประเมินตามเกณฑ์การประเมินคัดเลือกโรงเรียนต้นแบบสภานักเรียน 4 องค์ประกอบ 21 จากผลการทำ SWOT การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน และการตรวจสอบร่องรอยเอกสารการตรวจสอบร่างกลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนผ่านกระบวนการโรงเรียนต้นแบบสภานักเรียน ของโรงเรียนสระหลวงพิทยาคม จังหวัดพิจิตรโดยการตรวจสอบคุณภาพ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความสอดคล้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และการใช้ประโยชน์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง อยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันในการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ของโรงเรียนสระหลวงพิทยาคม ดังแสดงในตารางที่ 1

ตาราง 1 ผลการประเมินตามเกณฑ์การเมินคัดเลือกโรงเรียนต้นแบบสภานักเรียน 4 องค์ประกอบ

ข้อที่	องค์ประกอบ	คะแนนเต็ม	คะแนนประเมิน	ร้อยละ
1	องค์ประกอบที่ 1 การดำเนินงานส่งเสริมสภานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน	36	26	72.22
2	องค์ประกอบที่ 2 การมีส่วนร่วมของสภานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน	33	22	66.67
3	องค์ประกอบที่ 3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสภานักเรียนกับชุมชน /องค์กรภาครัฐและเอกชน	17	9	52.94
4	องค์ประกอบที่ 4 ผลการปฏิบัติงานของสภานักเรียน	14	8	57.14
	รวมคะแนน	100	65	65.00

จากตารางที่ 1 พบว่าในภาพรวมโรงเรียนได้คะแนน 65 จาก 100 คะแนน ตามเกณฑ์การประเมินโรงเรียนต้นแบบสภานักเรียน โดยมีรายละเอียดการประเมินทั้ง 4 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ ได้ร้อยละ 72.22 องค์ประกอบที่ 2 ได้ร้อยละ 66.67 องค์ประกอบที่ 3 ได้ร้อยละ 52.94 องค์ประกอบที่ 4 ผลการปฏิบัติงานของสภานักเรียน ได้ร้อยละ 57.14

นำไปสู่การพัฒนากลยุทธ์ จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) จึงได้จัดทำกลยุทธ์เพื่อยกระดับการทำงาน 4 ด้าน ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ร่างกลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนผ่านกระบวนการโรงเรียนต้นแบบสภานักเรียน ของโรงเรียนสระหลวงพิทยาคม

กลยุทธ์	กลวิธี	ตัวชี้วัด
1. พัฒนาการดำเนินงานตามวิถีประชาธิปไตย	1.1 บูรณาการความรู้ด้านประชาธิปไตย (คารวธรรม สามัคคีธรรม ปัญญาธรรม) เข้ากับการเรียนการสอน 1.2 กิจกรรมประชาธิปไตยในห้องเรียนอย่างเป็นรูปธรรม	1. จำนวนกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่นำเรื่องประชาธิปไตยไปบูรณาการ / แผนการสอน 2. จำนวนกิจกรรมของที่เข้าร่วมกิจกรรมและมีความเข้าใจวิถีประชาธิปไตย
2. การยกระดับมาตรฐานการทำงานของสภานักเรียน	2.1 ปรับปรุงระเบียบ คู่มือและจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานให้เป็นปัจจุบัน 2.2 การบริการจัดการระบบสารสนเทศด้วย AI	1. ระเบียบและคู่มือดำเนินงานสภานักเรียนได้รับการปรับปรุงให้เป็นปัจจุบัน 2. มีปฏิทินปฏิบัติงานที่ชัดเจน 3. การรายงานผลการดำเนินงาน
3. การขยายประสบการณ์ประชาธิปไตยสู่สังคม	3.1 ส่งเสริมให้นักเรียนออกไปมีส่วนร่วม ช่วยเหลือการจัดกิจกรรมของชุมชน 3.2 สร้างการยอมรับจากหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน	1. จำนวนกิจกรรมระดับชุมชน/ท้องถิ่นที่สภานักเรียนเข้าไปมีส่วนร่วม 2. เกียรติบัตรที่ได้รับจากหน่วยงานภายนอก
4. การสร้างภาคีเครือข่ายสนับสนุนประชาธิปไตย	4.1 สร้างความร่วมมือ (MOU) เครือข่ายสภานักเรียน	1. จำนวนเครือข่ายสภานักเรียน (โรงเรียน หน่วยงานภาครัฐ และเอกชน) ที่เข้ามาให้การสนับสนุน 2. การเข้าร่วมกิจกรรมสภานักเรียนระดับประเทศ

	4.2 นำภูมิปัญญาท้องถิ่นจากองค์กรภายนอกมาสนับสนุนงานสภานักเรียน	3. งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์หรือทรัพยากรที่ได้รับการสนับสนุน

จากตารางที่ 2 พบว่าได้จัดทำร่างกลยุทธ์เพื่อยกระดับการทำงาน 4 ด้าน ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาการดำเนินงานตามวิถีประชาธิปไตย กลยุทธ์ที่ 2 การยกระดับมาตรฐานการทำงานของสภานักเรียน กลยุทธ์ที่ 3 การขยายประสบการณ์ประชาธิปไตยสู่สังคม กลยุทธ์ที่ 4 การสร้างภาคีเครือข่ายสนับสนุนประชาธิปไตย

2. ผลการประเมินและตรวจสอบร่างกลยุทธ์ การประเมินคุณภาพร่างกลยุทธ์โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ดังแสดงในตารางที่ 3

รายการประเมิน	N = 5		
	$\bar{X}$	S.D.	**ระดับการประเมิน**
กลยุทธ์ที่ 1พัฒนาการดำเนินงานตามวิถีประชาธิปไตย	4.70	0.51	มากที่สุด
กลยุทธ์ที่ 2 การยกระดับมาตรฐานการทำงานของสภานักเรียน	4.65	0.53	มากที่สุด
กลยุทธ์ที่ 3 การขยายประสบการณ์ประชาธิปไตยสู่สังคม	4.50	0.56	มาก
กลยุทธ์ที่ 4 การสร้างภาคีเครือข่ายสนับสนุนประชาธิปไตย	4.70	0.51	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า กลยุทธ์ที่ 1 มีผลการประเมินในทุกด้านอยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.51 กลยุทธ์ที่ 2 มีผลการประเมินในทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.65 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.53 กลยุทธ์ที่ 3 ผลการประเมินในทุกด้านอยู่ในระดับอยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ย 4.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.56 และกลยุทธ์ที่ 4 มีผลการประเมินในทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.51

อภิปรายผล

1. ผลศึกษา พบว่า โรงเรียนสระหลวงพิทยาคมมีผลการประเมินการดำเนินงานตามเกณฑ์คัดเลือกโรงเรียนต้นแบบสภานักเรียน 4 องค์ประกอบ ยังไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนา หลวงกลาง (2558) ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 พบว่า การบริหารสถานศึกษาเป็นการจัดบริการทางการศึกษา โดยใช้กระบวนการบริหารและทรัพยากรในการบริหาร การที่โรงเรียน

ยังไม่ผ่านเกณฑ์ สะท้อนให้เห็นถึงจุดอ่อนในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิเชษฐ์ ใจปวน (2560) ศึกษาเรื่องกลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสภานักเรียน ของโรงเรียนวชิรป่าซาง จังหวัดลำพูน ที่พบว่า การประเมินโรงเรียนต้นแบบสภานักเรียนมักจะไม่ผ่านเกณฑ์ในครั้งแรก หากขาดการวิเคราะห์และวางแผนเชิงกลยุทธ์ที่เป็นระบบ

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ของโรงเรียนสระหลวงพิทยาคม วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในทั้งจุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน (Weakness) และสภาพแวดล้อมภายนอก ทั้งโอกาส (Opportunity) อุปสรรค (Threat) โดยใช้หลัก SWOT Analysis จากการวิเคราะห์ทั้งกลยุทธ์เชิงรุก กลยุทธ์เชิงแก้ไข กลยุทธ์เชิงป้องกัน และกลยุทธ์เชิงรับ นำมาสร้างร่างกลยุทธ์ เพื่อพัฒนางานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสภานักเรียน ดังต่อไปนี้ กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาการดำเนินงานตามวิถีประชาธิปไตย กลวิธี 1.1 บูรณาการความรู้ด้านประชาธิปไตย (คารวธรรม สามัคคีธรรม ปัญญาธรรม) เข้ากับการเรียนการสอน 1.2 กิจกรรมประชาธิปไตยในห้องเรียนอย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัชวาลย์ กันเพชร (2565) ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพและแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย พบว่า ควรมีการจัดประชุมประจำภาคเรียน เพื่อร่วมกันวิพากษ์ปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรที่ส่งเสริมประชาธิปไตยให้มีความเหมาะสมตามสถานการณ์โลกปัจจุบัน กลยุทธ์ที่ 2 การยกระดับมาตรฐานการทำงานของสภานักเรียน กลวิธี 2.1 ปรับปรุงระเบียบ คู่มือ และจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานให้เป็นปัจจุบัน 2.2 การบริหารจัดการระบบสารสนเทศด้วย AI สอดคล้องกับงานวิจัยของ จำเนียร ราชแพทยาคม (2559) ศึกษาเรื่อง หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา พบว่า การบริหารเป็นไปเพื่อให้สอดคล้องและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมโดยเฉพาะในยุคโลกาภิวัฒน์ การจัดการต้องมีการจัดโครงสร้าง และการออกแบบ ให้สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม กลยุทธ์ที่ 3 การขยายประสบการณ์ประชาธิปไตยสู่สังคม กลวิธี 3.1 ส่งเสริมให้นักเรียนออกไปมีส่วนร่วม ช่วยเหลือการจัดกิจกรรมของชุมชน 3.2 สร้างการยอมรับจากหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เฉลิมพล บุญฉายา (2566) ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบ สภานักเรียนของโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดศาลาหัวยาง) จังหวัดสงขลา พบว่า จุดแข็งมากที่สุด คือ โรงเรียนมีการกำหนดโครงการส่งเสริมประชาธิปไตยไว้ในแผน จุดอ่อนมากที่สุด คือ งบประมาณสนับสนุนมีจำกัด กลยุทธ์ที่ 4 การสร้างภาคีเครือข่ายสนับสนุนประชาธิปไตย กลวิธี 4.1 สร้างความร่วมมือ (MOU) เครือข่ายสภานักเรียน 4.2 นำภูมิปัญญาท้องถิ่นจากองค์กรภายนอกมาสนับสนุนงานสภานักเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วน

ร่วมในการพัฒนาการศึกษาจนประสบความสำเร็จ เป็นต้นแบบแก่โรงเรียนอื่นได้ จึงได้กำหนดหลักเกณฑ์การแข่งขันโรงเรียนต้นแบบสภานักเรียน

2. ผลการประเมินร่างและตรวจสอบกลยุทธ์ พบว่า การตรวจสอบร่างกลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนผ่านกระบวนการโรงเรียนต้นแบบสภานักเรียนของโรงเรียนสระหลวงพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร โดยตรวจสอบคุณภาพ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความสอดคล้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ ด้านการใช้ประโยชน์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบกลยุทธ์ โดยกลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาการดำเนินงานตามวิถีประชาธิปไตย อยู่ในระดับมากที่สุด กลยุทธ์ที่ 2 การยกระดับมาตรฐานการทำงานของสภานักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด กลยุทธ์ที่ 3 การขยายประสบการณ์ประชาธิปไตยสู่สังคม อยู่ในระดับมาก และ กลยุทธ์ที่ 4 การสร้างภาคีเครือข่ายสนับสนุนประชาธิปไตย อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิทยา จันทร์ศิลา (2561) ศึกษาเรื่อง การบริหารเชิงกลยุทธ์ สู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า การตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ (Strategic Decision) โดยการที่ตัดสินใจเชิงกลยุทธ์เป็นพื้นฐานสำคัญของกระบวนการโวหารเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management Process) ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน 1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม 2. การกำหนดทิศทางขององค์การ 3. การกำหนดกลยุทธ์ 4. การนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ 5. การควบคุมและประเมินกลยุทธ์ ส่งผลให้กลยุทธ์ที่ได้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติ เพื่อนำกลยุทธ์ที่ได้นำไปแก้ปัญหาและพัฒนางานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ของโรงเรียนสระหลวงพิทยาคม สู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสภานักเรียนได้จริง

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ของโรงเรียนสระหลวงพิทยาคม สร้างกลยุทธ์เพื่อพัฒนางานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน 4 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาการดำเนินงานตามวิถีประชาธิปไตย กลยุทธ์ที่ 2 การยกระดับมาตรฐานการทำงานของสภานักเรียน กลยุทธ์ที่ 3 การขยายประสบการณ์ประชาธิปไตยสู่สังคม และกลยุทธ์ที่ 4 การสร้างภาคีเครือข่ายสนับสนุนประชาธิปไตย ส่วนข้อเสนอแนะในการวิจัย ประกอบด้วย **1.ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้** ประกอบด้วย 1.1 โรงเรียนสระหลวงพิทยาคม ควรให้ความสำคัญกับการนำกลยุทธ์ที่ 4 การสร้างภาคีเครือข่ายสนับสนุนประชาธิปไตย นำไปปฏิบัติอย่างเร่งด่วน 1.2 โรงเรียนสระหลวงพิทยาคม ควรสนับสนุนให้คณะกรรมการสภานักเรียนนำผลงานที่โดดเด่นมาถอดบทเรียน สร้างเป็นนวัตกรรมหรือโมเดลการทำงานของตนเอง **2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป** จากประเด็นที่ค้นพบจากการวิจัยที่สำคัญ ควรนำกลยุทธ์ทั้ง 4 ด้าน ไปทดลองปฏิบัติจริงในระยะเวลา 1 ปีการศึกษา เพื่อติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์ของกลยุทธ์ และควรมีแนวทางการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ระหว่าง

โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพิจิตร หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อยกระดับกิจกรรมสภานักเรียนให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

จำเนียร ราชแพทยาคม. (2559). หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.

เฉลิมพล บุญฉายา. (2566). กลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบ สภานักเรียนของโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดศาลาหัวยาง) จังหวัดสงขลา. นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมราช

ชัชวาลย์ กันเพชร. (2565). การศึกษาสภาพและแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.

พิเชษฐ์ ใจปวน. (2560). กลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยสู่การเป็นโรงเรียต้นแบบสภานักเรียน ของโรงเรียนวชิรป่าซาง จังหวัดลำพูน. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

รัตนา หลวงกลาง. (2558). แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วิทยา จันทร์ศิลา. (2561). การบริหารเชิงกลยุทธ์ สู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษา. พิษณุโลก : รัตนสุวรรณการพิมพ์ 3.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2567). คู่มือการประเมินเพื่อคัดเลือกโรงเรียนต้นแบบสภานักเรียน. เรียกใช้เมื่อ 4 สิงหาคม 2568 จาก https://www.phangngaedarea.go.th/site/wpcontent/uploads/pdf/27925677.pdf

สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). คู่มือการจัดกิจกรรมฝึกอบรมสภานักเรียน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.